eduskunta
hallintovaliokunta

Viite

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN EDUSTAJAN KUULEMINEN HALLINTOVALIOKUNNASSA 16.2.2018 HE195/2018:STA ELI HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ JÄTELAIN MUUTTAMISEKSI

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriön edustajalta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laiksi jätelain muuttamisesta. Lakimuutoksella rajattaisiin kuntien järjestämisvastuuta sosiaali- ja terveydenhuollon jätteistä (jäljempänä sote-jätteet). Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että vuosittain noin 230 000 tonnia sote-jätettä jäisi kuntien järjestämisvastuun ulkopuolelle.

Sosiaali- ja terveysministeriöllä oli edustaja ympäristöministeriön työryhmässä, joka pohti lainmuutoksen taustalla olevaa hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan kuntien järjestämisvastuuta tulee rajata edellä esitetyllä tavalla. Työryhmä ei päässyt yksimielisyyteen tarpeesta rajata kuntien vastuuta sote-jätteiden huolehtimisesta.

Työryhmän mietintöön jätettiin useita eriäviä mielipiteitä ja myös sosiaali- ja terveysministeriön edustaja jätti mietintöön täydentävän lausuman, jossa arvioidaan terveydenhuollon jätehuollon järjestämisen ja terveydensuojelun näkökulmasta erilaisia esitetystä jätelain muutoksesta aiheutuvia uhkakuvia.

Sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijana pidän hyvänä, että po. hallituksen esitysluonnoksen vaikutusarvioinnissa on otettu huomioon myös sosiaali- ja terveysministeriön edustajan esiin nostamia uhkakuvia.

Näitä uhkakuvia on kirjoitettu auki vaikutusten arvioinnissa seuraavasti:

”Markkinaehtoisen ulosmyynnin liian tiukka rajaaminen voisi heikentää kunnan mahdollisuuksia tarjota palvelua toissijaisen jätehuoltovelvollisuutensa nojalla, varsinkin sosiaali- ja terveydenhuollon jätteille tarvittavien erikoistuneiden jätehuoltopalvelujen osalta.”

”Kuntien investointihalukkuus jätteenkäsittelyyn saattaisi myös vähentyä. Lisäksi jätteen vienti energiana hyödynnettäväksi voisi lisääntyä, jonka seurauksena Suomeen syntyvien investointien todennäköisyys laskisi. Markkinaehtoisen ulosmyynnin rajaus saattaisivat vaikuttaa kielteisesti käytöstä poistettavien kaatopaikkojen säännösten mukaisten rakenteiden ja jälkihoitovastuiden toteuttamiseen.”

Juuri nyt Suomessa ja koko Euroopassa ja koko kehittyneessä maailmassa on syntynyt lähes hallitsematon tilanne, kun Kiina on tämän vuoden alusta lähtien kieltäytynyt tuomasta aiempaan tapaan jätemuovia maailmalta. Tämä voi tar-

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi

Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709

e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

koittaa jätteenpolttokapasiteetin huomattavaa lisätarvetta koko Euroopassa, koska huonolaatuisen muovin kierrättäminen on hyvin haasteellista, eikä EU:n sääntely salli sijoittaa muovia kaatopaikoille. STM on juuri kirjallisesti kommentoinut tästä näkökulmasta eduskunnalle lähetettävää EU:n kiertotalouspakettiin liittyvää E-kirjettä EU(23) jaostossa. Komission tiedonantona (COM(2018) 28 final) annettu ”EU:n muovistrategia kiertotaloudessa” mainitsee haasteen, mutta ei kerro tonnimääriä, eikä sitä, että kyseessä on merkittävä epäjatkuvuus jätehuollossa ja kiertotaloudessa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijana pidän näin tärkeänä, että hallituksen esityksen kuntien jätelaitoksille annettava 10 % markkinamyyntirajausta ei ainakaan pienennetä, vaan sitä olisi harkittava korotettavan, jotta hiljan investoitujen polttolaitosten toiminta ja tulevat investoinnit turvataan. Muistettakoon, että hallituksen esityksessä todetaan EU:n lainsäädännön sallivan 20 % markkinaehtoisen ulosmyynnin ja kaikki muut EU-maat pois lukien Puola soveltavat em. 20 % rajaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on muistuttanut lainmuutosesityksestä antamassaan lausunnossa, että toimivan jätehuollon järjestämisen vaikuttimet löytyvät tarpeesta pitää yllä yleistä järjestystä ja suojella terveyttä. Terveyden- ja ympäristönsuojelu on kirjattu EU:n jätepuitedirektiivin ja jätelain perimmäiseksi tavoitteeksi. Sosiaali- ja terveysministeriön edustaja muistutti myös täydentävässä lausumassa toimivan riittävän jätteenpolttokapasiteetin olevan osa kokonaisturvallisuuden edistämistä. Näin nyt arvioitavassa hallituksen esityksen ympäristövaikutusten arvioinnissa todetaan:

”Kunnan jätehuoltokapasiteetin supistuminen voisi lisäksi heikentää huoltovarmuutta erilaisissa häiriötilanteissa kuten epidemioiden tai kuljetuslakkojen yhteydessä.”

On myös muistettava, että nyt annettavan lakiesityksen kärkipäämääriä ei ole em. jätehuollon ydintavoitteiden edistäminen, vaan markkinaehtoisen toiminnan lisääminen ja kilpailuneutraliteetin turvaaminen.

Hallituksen esitysluonnoksen vaikutusten arviointiin viitaten sosiaali- ja terveysministeriön edustajana pidän erittäin tärkeänä, että hallituksen esityksen voimaantultua huolehditaan mm. lainmuutoksen vaikutuksia seuraamalla ja epäkohtiin puuttumalla, että terveydenhuoltojärjestelmän ja terveydensuojelun tarpeet otetaan huomioon ja varmistetaan näin jatkossakin toimiva ja turvallinen terveydenhuollon jätehuolto Suomessa.

Lääkintöneuvos Mikko Paunio

JAKELU Peruspalveluministeri Saarikko, erityisavustaja Kause, erityisavustaja Pirkkalainen, kansliapäällikkö Sillanaukee, osastopäällikkö Tervahauta, johtaja Paaso, johtaja Keinänen